

Ukládání obecních kronik do archivů - metodické stanovisko archivní správy MV

(Archivní správa MV Praha 24. května 1999, čj. AS/1-2019/99)

Aktualizovala Mgr. Květa Hrnčířová ke dni 8. 8. 2022

Zákon č. 132/2006 Sb., o kronikách obcí, stanoví každé obci povinnost vést obecní kroniku, do níž se zaznamenávají zprávy o důležitých a pamětihodných událostech v obci pro informaci a poučení budoucích generací. Citovaný zákon stanoví základní pravidla pro vedení, uložení, nahlížení a využití obecní pamětnice. Obec rozhoduje o obsahu zápisu do kroniky.

Obecní kroniky patří mezi dokumenty, uvedené v příloze č. 2 k zákonu č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „archivní zákon“), které budou podle obsahu vždy předloženy k výběru za archiválie a jsou vesměs příslušnými archivy vybírány prostřednictvím skartačního řízení (případně mimo skartačního řízení) za dokumenty vybrané za archiválie.

Dokumentární hodnota obecních kronik vychází již z tradic lidového kronikářství a je podtržena i normativními ustanoveními státu, která zaznamenání důležitých událostí pro budoucnost uvádí za smysl a podstatu vedení obecních kronik. Vyplývá to i z guberniálního nařízení z 31. srpna 1835, které ukládá městům, městysům a obcím vést kroniky. Tato povinnost byla zakotvena také v zákoně č. 80/1920 Sb. z. a n., o pamětních knihách obecních. Prováděcí nařízení vlády č. 211/1921 Sb. z. a n. vedle povinnosti náležitým způsobem vést obecní kroniku svěřilo dozor nad jejich vedením příslušnému politickému úřadu, což se odrazilo i ve vládním nařízení č. 169/1932 Sb. z. a n., kterým bylo vládní nařízení z roku 1921 zrušeno.

Zásady tohoto dosud platného vládního nařízení byly modifikovány směrnicí Ministerstva informací a osvěty ze dne 30. září 1950 a zejména pak směrnicí Ministerstva školství a kultury ze dne 30. ledna 1956 o vedení kronik. Poradenskými středisky pro kronikáře byla okresní a krajská muzea, na něž byl přenesen rovněž dozor nad vedením kronik, zajišťovaný odbory školství a kultury okresních a krajských národních výborů. Městské a místní národní výbory, které byly zároveň orgány státní moci, jmenovaly kronikáře měst a obcí, jimž většinou poskytovaly odměnu za práci, rady nebo komise těchto orgánů schvalovaly zápisy do kronik. Kronikář mohl čerpat informace z úředních písemností, které v době jejich vzniku nemohly být zveřejňovány. Tento administrativní průběh jmenování kronikáře, kontroly jeho činnosti a schvalování

kronikářských zápisů pod dohledem vyššího orgánu státní správy řadí kroniky mezi písemnosti vzniklé z povinnosti těchto orgánů, jež jim ukládá zákon. Vedení kroniky tak patří k povinné úřední agendě orgánů samosprávy, byť je to agenda právně samostatně zdůrazněná. Z tohoto hlediska není rozhodující, zda vedení kroniky je výkon samostatné působnosti obce či působnosti na ni přenesené státem. Vyplývá to i ze zákona č. 80/1920 Sb. z. a n., který sice ukládá povinnost založit a vést kroniku každé politické obci, zároveň však provedení zákona ukládá ministru školství a národní osvěty a ministru vnitra (§ 3). Z prováděcích nařízení k tomuto zákonu je zřejmé, že dozor státních orgánů odráží jednoznačný zájem státu na vedení obecních kronik způsobem, který je v těchto nařízeních blíže specifikován.

Obce patří mezi veřejnoprávní původce podle § 3 odst. 1 písm. f) archivního zákona, kteří mají povinnost uchovávat dokumenty a umožnit příslušným archivům vybrat archiválie z dokumentů jimi vytvořených (tj. případ obecní kroniky) nebo z dokumentů, které byly obci doručeny, případně dokumentů vzniklých z činnosti právního předchůdce obce. Obec je povinna zabezpečit kroniku proti ztrátě, poškození a neoprávněnému přístupu v souladu s § 2 odst. 3 zákona č. 132/2006 Sb., o kronikách obcí.

PhDr. Oldřich Sládek, CSc.
ředitel
archivní správy MV